

VÅRD FÖR PENGARNA

LANDSTINGET
SÖRMLAND

Budget 2018 med flerårsplan för 2019-2020

Framtida utmaningar	3
Hälso- och sjukvård	4
Folkhälsa	4
Patienten i centrum	4
Tillgänglighet	
Personcentrerad vård	
Primärvård	
Sjukhusvård	
Psykiatrisk vård	
Rehabilitering	
Palliativ vård	
Vård av kvalitet kräver en ny personalpolitik	7
Patientnära arbete ska prioriteras	
Personalsatsning för fler händer i vården	
Tandvård	9
Kultur, utbildning och fritid	10
Regional utveckling	10
Kollektivtrafik	11
Miljö	11
Central administration	11
Politisk ledning	12
Ekonomi	13
Landstingets resultatbudget	
Vård för Pengarnas åtgärdsprogram - Besparingar, effektiviseringar och satsningar	

Framtida utmaningar

Landstinget har till uppgift att sköta hälso- och sjukvård, tandvård, samt i samarbete med kommunerna, kollektivtrafik. Vård för Pengarnas mål är att reducera den byråkratiska överbyggnaden i Sörmlands Landsting till ett absolut minimum och att fokusera resurserna på kärnuppgiften. Landstinget Sörmland har ansökt om att få bilda region och därmed även ta över det regionala utvecklingsansvaret från staten. Man planerar också att ta över all kollektivtrafik i länet. Oavsett detta kommer hälso- och sjukvården att vara landstingets huvuduppdrag även i framtiden.

Sörmland står inför stora utmaningar. Befolkningens hälsa är sämre än i riket, invånarna blir allt äldre, fler har multipla sjukdomar och den psykiska ohälsan ökar i alla åldersgrupper. Hälso- och sjukvården gör stora ekonomiska underskott varje år. Invånarnas vårdbehov tillgodoses allt mindre och landstinget förlitar sig allt mer på hyrpersonal och köpt vård till hög kostnad för skattebetalarna. Sjukhusen klarar trots de senaste årens satsningar inte av att bemanna de vårdplatser invånarna behöver. Det har resulterat i väldiga överbeläggningar där Sörmland fortsatt är sämst i landet. Vårdplatsbristen leder till långa väntetider på akutmottagningarna, överbeläggningar och utlokaliseringar där patienter vårdas i korridorer och duschrum samt att alltför sjuka patienter skickas hem från akutmottagningar och avdelningar. Det uppstår också brist på postoperativa vårdplatser med ytterligare ökat behov av dyr utomlänsvård, tung och dålig arbetsmiljö för vårdpersonalen samt sjunkande effektivitet.

Sjukvården kan inte spara sig ur krisen! För att möta dessa utmaningar krävs det en bättre strukturerad vård med närmare samarbete mellan kommuner, primärvård och slutenvård, samt att landstinget förverkligar visionen om att bli en bra och attraktiv arbetsgivare. För att medborgarna ska få en säker vård av hög kvalitet måste patienternas behov avgöra bemanning och kompetens, både i primärvård och i slutenvård.

Vård för Pengarna vill göra en kraftig satsning och tillföra hälso- och sjukvården 635 miljoner kronor under de kommande tre åren. Av dessa satsas 135 miljoner kronor på åtgärder för att få sjukvårdspersonalen att vilja och orka arbeta kvar samt på ökad bemanning på vårdgolvet. 200 miljoner kronor avsätts till att öppna fler vårdplatser. 300 miljoner behövs för att häva nuvarande sparbetning på vården och till angelägna satsningar. På så sätt kan en negativ spiral vändas till en positiv. Landstinget kommer att kunna använda sina resurser i egen vårdproduktion. Vården kommer närmare invånarna. Kompetens och arbetstillfällen kan behållas i Sörmland och därmed ges en möjlighet att utveckla och förbättra vården.

Hälso- och sjukvård

Landstingets huvuduppgift är hälso- och sjukvård. För att ge sörmlänningarna en bättre hälso- och sjukvård vill Vård för Pengarna styra resurserna dit i ännu större grad än vad som görs idag. Medborgarna är de som ska stå i fokus och deras behov ska styra vårdens utbud, bemanning och kompetens. Vi vill stärka patientens ställning, införa personcentrerad vård och förbättra folkhälsoarbetet.

Folkhälsa

Insatser för förbättrad folkhälsa idag kommer att innebära besparingar för sjukvården imorgon. Ohälsan i Sörmland är större än genomsnittet i landet, med en högre socioekonomisk utsatthet och fler långtidssjukskrivna. Sjukvården kan inte bara se till sin egen verksamhet utan behöver samverka med kommuner och andra aktörer, exempelvis för att motarbeta rökning, främja ungdomars psykiska hälsa och driva överviktsprogram. Samarbetet med länets kommuner kring missbruks- och beroendevården måste förbättras. Vårdcentralerna ska fortsätta att utveckla sitt folkhälsoarbete. Vi vill att alla barn ska ha förutsättningar för god hälsa genom livet och inom ramen för barnhälsovården erbjudas hälsoundersökningar de första åren. Landstinget ska satsa mer på information och kunskapsupplysning och fortsätta att stötta andra organisationer som utför folkhälsofrämjande arbete.

Patienten i centrum

Tillgänglighet

Alla människor behöver någon gång vård och då måste den vara tillgänglig, säker och av hög kvalitet. Den sörmländska sjukvården kännetecknas av hög kompetens och stort engagemang hos vårdpersonalen och kvaliteten är på många områden god. Men brister finns; vårdplatser saknas, samverkan mellan olika vårdgivare haltar, kontinuiteten är dålig, väntetiderna långa, behovet av hyrpersonal ökar, personalhälsan försämras och landstinget tvingas köpa vård till hög kostnad.

Vård för Pengarnas mål är att Landstinget Sörmland ska kunna erbjuda invånarna en säker, evidensbaserad och högkvalitativ vård med god tillgänglighet likvärdigt över länet. Vården ska erbjudas i den omfattning som behövs. Man ska få träffa läkare i tid och det ska finnas vårdplats på sjukhus när man behöver detta. Fler patienter ska erbjudas en fast vårdkontakt och en patientansvarig läkare. Vi vill att kroniskt sjuka ska kunna erbjudas mesta möjliga vård på sitt hemmasjukhus. Vården ska bidra till att varje patient kan känna trygghet. Patientsäkerheten ska vara hög och viktigast i detta är tillräcklig tillgång på personal och vårdplatser, kortare väntetider, ökad tillgänglighet och kontinuerlig medicinsk fortbildning hos vårdpersonalen. Samarbetet med kommunernas omsorg ska förbättras och behoven av fler mellanvårdsformer ska ses över. Det är även viktigt att patientens resa till och från vården underlättas, exempelvis med busslinjer anpassade för detta.

Personcentrerad vård

Landstinget ska utveckla arbetet med att skapa en personcentrerad vård i enlighet med patientens och närståendes behov och där patienten har inflytande över sin egen vård. För det fodras kontinuerliga vårdrelationer och goda mänskliga möten där patientens värderingar och behov synliggörs i samspel med professionell kompetens. Vården ska inte bara utformas baserat på den medicinska analysen, utan på personens hela livssituation. Information till patienter och deras anhöriga ska förbättras, liksom skyltar, kallelser, hemsidor och andra informationskanaler som kan förenklas och göras mer begripliga. Landstinget Sörmland ska också erbjuda gott bemötande och service av högsta kvalitet.

Det ska bli lättare att boka tid via telefon, mobila applikationer och internet. De digitala tjänsterna ska dock vara ett komplement så de blir till hjälp och inte ett hinder. De ska förbättra och förenkla vården för medborgarna och personalen. Vi har erfarenhet i Sörmland av egna digitala utvecklingsprojekt som inte gjort nytta men som kostat många miljoner. Digitalisering är ett viktigt utvecklingsområde men vi bör lära av andras erfarenheter och säkerställa säkerhet, kvalitet och evidensbaserad effekt snarare än att leda utvecklingen.

Primärvård

Primärvården utgör basen för hälso- och sjukvården inom länet och är central i begreppet närvård. Närvården ska fortsätta att byggas ut och samarbetet mellan primärvård och den kommunala vården optimeras, liksom samarbetet med slutenvården och geriatriken. Alla invånare ska kunna erbjudas en fast vårdkontakt och vid allvarliga och/eller kroniska sjukdomar även en patientansvarig läkare. Det har pågått en satsning inom primärvården på att utbilda fler distriktsläkare, Vård för Pengarna vill utöka den satsningen. Hälsoval ska fortsätta att arbeta med olika fördelningsnycklar för att stimulera en effektiv vård samt underlätta samarbetet mellan primärvården och sjukhus. Vårdcentralerna ska ha IT-system som underlättar för våra medborgare och personal. Vård för pengarna vill satsa på att invånarna får information om de olika digitala möjligheter som finns och som ska utökas, exempelvis tidsbokning via 1177. Satsningarna på mobila team och närvårdsteam ska fortsätta för att minska behovet av ineliggande vård, men de ska vara ett valbart komplement för individen och inte ett måste. Samarbetet mellan primärvård och kommunernas hemsjukvård och särskilda boenden ska utvecklas för att ge en tryggare och effektivare vård med större möjligheter att tidigt få den hjälp man behöver och därmed undvika behov av ineliggande sjukhusvård.

Sjukhusvård

Vård för Pengarna vill fortsätta att ha dygnetruntöppna akutmottagningar i Eskilstuna, Nyköping och Katrineholm. Vi vill modernisera akutsjukvården så att alla som söker vård ska få ett snabbt och effektivt omhändertagande på rätt vårdnivå. För att möta de ökande patientströmmarna till akutmottagningarna bör man på varje akutmottagning etablera en allmänmedicinsk primärvårdskompetens. Det behövs även en ökad närvaro av erfarna slutenvårdsspecialistläkare i främsta ledet. Man ska kunna få en vårdplats när man så behöver och ingen ska riskera att skickas hem i förtid eller i riskabelt dåligt tillstånd.

Sörmland har idag för få vårdplatser på sina sjukhus, och inte ens de platser som finns kan hållas öppna på grund av personalbrist. Det leder till längre väntetider och ökade medicinska risker för patienter som vårdas på överbelagda avdelningar, skickas hem för tidigt från sjukhusen eller får åka hem från akuten när de borde vårdats ineliggande. Dessutom är det kostnadsineffektivt eftersom det uppstår flaskhalsar som leder till tidsslöseri och dubbelarbete. Kostnaden för köpt vård ökar eftersom patienter behöver skickas iväg för operationer på grund av brist på postoperativa vårdplatser. Dessutom leder vårdplatsbristen till en kraftigt försämrad arbetsmiljö för vårdpersonalen med personalflykt och rekryteringssvårigheter som följd. Vård för Pengarna vill på kort sikt öka antalet vårdplatser med 100 sängar på de tre somatiska sjukhusen i Sörmland. På grund av den allt äldre befolkningen kommer samarbetet med kommunernas hemsjukvård behöva bli ännu bättre och utvecklingen av mobil verksamhet att fortsätta, men vi ser trots dessa åtgärder även ett behov av ytterligare ökning av antalet vårdplatser på längre sikt.

Ett verktyg både för att optimera de interna flödena på länets tre somatiska sjukhus och för att stärka närvården genom förbättrat samarbetet med primärvården är att återinföra sjukhusdirektörer med klinikövergripande lokalt ansvar. Därmed skulle de länsdivisioner som bildades för 10 år sedan till stora delar kunna avvecklas. En sådan ledningsstruktur skulle

även kunna underlätta samarbetet med den kommunala vården, liknande Norrtälje-modellen.

Vi vill fortsätta att utveckla cancervården. Till det behövs mer personal – både för att kunna göra snabbare utredningar, för att ha vårdplatser efter operation och behandling, för att kunna erbjuda kontaktsjuksköterskor till alla cancerpatienter samt för att det ska finnas tillräckligt med palliativ vård – på sjukhus och i hemmet för de som så önskar. Möjligheten att öppna Hospicevård måste ses över och rehabilitering efter olika cancer (behandlingar) förbättras.

Vård för Pengarna vill återöppna vårdplatser för barn på Nyköpings lasarett. I ett första skede genom att komplettera de barnkirurgiska observationsplatser som finns idag med barnmedicinska och därefter även se över möjligheten att rekrytera personal för att återöppna barnavdelningen.

Ambulanssjukvården i Sörmland är hårt belastad men bedriver trots det en effektiv verksamhet. Tyvärr ökar tiderna för utryckning på grund av att ambulansstillgången inte räcker för att möta det ökande behovet och tillgången är ojämnt fördelad över länet. Större tillgång på vårdplatser kommer att minska antalet ambulanstransporter mellan sjukhusen något, men i nuläget behövs fler ambulanser. Vård för Pengarna vill att landstinget följer upp larmoperatörens effektivitet, bemanningens kompetens och toltillgång. SMS-livräddare ska införas.

Psykiatrisk vård

Patienter som behöver psykiatrisk sjukvård är en sårbar grupp som behöver kontinuitet. Unga patienter hamnar mellan stolarna när det inte finns vårdavdelningar som passar deras ålder och de vårdas bland vuxna sjuka. Vi vill se över möjligheten att öppna en barnpsykiatrisk avdelning i Sörmland. Samverkan mellan skolhälsovården och vårdcentralerna behöver utökas. En utvärdering och konsekvensanalys av effekterna av stängningen av Unga Vuxna ska göras med beredskap att återöppna denna mottagning och även sprida konceptet över länet. Vård för Pengarna värnar om en likvärdig psykiatrisk vård i Sörmland där samarbetet med länets kommuner utökas och förbättras. Beroendevården ska stärkas och som ett led i detta har sprututbytesprogram för intravenösa missbrukare startats.

Regionsjukhuset Karsudden ska fortsätta att bedriva rättspsykiatrisk vård av hög klass. Landstinget ska fortsätta med nuvarande samarbetspartners och fortlöpande se över behovet och möjligheten att knyta till oss nya.

Rehabilitering

Vård för Pengarna vill stärka landstingets rehabiliteringskapacitet, både inbyggande och i form av rehabilitering i hemmet, i länets alla delar. Större insatser för patienterna kan göras än de vår nuvarande paramedicinska bemanning klarar av. Det behövs fler fysioterapeuter/sjukgymnaster, kuratorer, arbetsterapeuter, dietister och logopedier för att uppfylla nationella vårdriktlinjers mål samtidigt som paramedicinsk kompetens i allt större grad används på slutenvårdsavdelningar för att avlasta bristen på sjuksköterskor. Rehabiliteringskedjorna mellan kommuner och landstinget måste förbättras och samarbetet öka. Övergången mellan barnrehabiliteringen och vuxenvården ska ses över och optimeras. Vi vill ytterligare stärka det samordnade medicinska omhändertagandet för personer med multipla funktionshinder.

Palliativ vård

Människor med obotbar sjukdom behöver få god vård i livets slut med trygghet, symtomlindring och anhörigstöd, oavsett om de vårdas hemma eller på sjukhus. För att möjliggöra detta över hela Sörmland måste landstinget fortsätta utveckla den specialiserade sjukvården i hemmet, SSIH. Denna vårdform ger också möjlighet till mer akuta avancerade sjukvårdsåtgärder i hemmet även under kortare perioder för att undvika inneliggande sjukhusvård hos icke-palliativa patienter. Det kommer dock alltid finnas patienter som inte kan vara hemma så det är absolut nödvändigt att ha öppna slutenvårdsplatser för specialiserad palliativ vård på alla länets sjukhus. Dessutom bör länets invånare få möjlighet att välja hospicevård i livets slut.

Vård av kvalitet kräver en ny personalpolitik

Patientnära arbete ska prioriteras

Det gäller att vända trenden med personalflykt som nu finns och långsiktigt trygga personaltillgången på vårdgolvet. Väsentliga förbättringar behövs för de medarbetare som finns idag och Landstinget Sörmland måste bli en attraktiv arbetsgivare. Unga behöver lockas av arbete inom vården. Erfaren personal måste kunna, vilja och orka stanna kvar. Annars kommer det i framtiden att kosta ännu mer att upprätthålla basal sjukvård till befolkningen. Det finns även ett arbetsmarknadspolitiskt värde i att behålla vårdproduktion i Sörmland.

Vård för Pengarna vill byta ut piskor mot morötter genom att ge personalen bättre förutsättningar i form av god arbetsmiljö, ökad bemanning och karriärvägar på vårdgolvet för alla personalkategorier, mer fortbildning, färre administrativa moment, förbättra sjuksköterskornas löner och börja lyssna på personalen som faktiskt kan verksamheten. Arbetsgivaren ska tillåta flexiblare arbetstider och vinner mer på att lyssna på individens behov än att driva kollektiva lösningar. Vi anser att det är dags att revidera bemanningsmålen i verksamheterna, patienterna blir äldre och överlever fler och fler diagnoser än förr och verksamheterna måste bemannas efter dagens vårdtyngd. Det är viktigt att tillvarata personalens kompetens och optimera arbetsfördelningen efter detta så att rätt person gör rätt sak. Detta är ytterligare ett argument att ge verksamheterna en realistisk budget så att användandet av vårdnära servistjänster kan ske. Man bör skapa möjlighet till en flexibel övergång till pensionen där kompetensen hos de som jobbat länge används för att ge de nya en bättre start. Landstinget behöver införa en systematisk uppföljning av de som väljer att avsluta sin anställning, för att kunna förbättra sig som arbetsgivare.

Idag ägnar vårdpersonal allt mindre tid åt att ta hand om patienter. Mer och mer tid går åt till administrativa möten, datarapportering, incidentrapportering, register, undermåliga datasystem samt till ett stort antal kompensationsåtgärder för nuvarande personalbrist och vårdplatsbrist med de flaskhalsar i produktionen som då uppstått. Vård för Pengarna vill minimera den patientnära administrationen för att skapa mer tid för direkt patientarbete. Vårdpersonal bör dokumentera effektivare och mindre. Vi vill fortsätta att satsa på medicinska sekreterare för att avlasta sjukvårdspersonalen. Men det räcker inte. Landstinget måste även se över vad som verkligen behöver mätas och registreras. Alla nya administrativa rutiner, rapporter och register måste konsekvensbedömas ur ett vårdproduktionsperspektiv och inte bara göras för att siffrorna vore bra att ha. Kompatibla IT-system som underlättar vårdens arbete ska vara en självklarhet, fokus ska vara på patienten.

Det är viktigt att fånga idéer till förbättring som finns hos patienter och på vårdgolvet. Landstinget behöver engagerade medarbetare som säger vad de tycker och uppskattas för det. Alla medarbetare behövs i förbättringsarbetet för att utveckla vårdflöden och processer

runt patienten. Den toppstyrning som många anställda upplever måste brytas till förmån för decentraliserat ansvar och befogenheter. Vård för Pengarna vill minimera inköpta konsulttjänster. Personalen ska i större utsträckning få möjlighet att tillsammans med patienterna utveckla verksamheten. Detta är en framgångsfaktor med stora vinster som exempelvis ökat medarbetarskap och delaktighet. Vårdpersonalen är experter på sina verksamheter, att ta vara på deras idéer är effektivare än att anställa konsulter. Det handlar om att delegera mer, decentralisera och ställa krav.

Landstinget Sörmland har inte fört en god personalpolitik och det har fått stora konsekvenser. Kostsamma konsultdrivna chefskurser har inte gett resultat. Vård för Pengarna vill på arbetsplatserna ha närvarande chefer med god ledarskapsförmåga och med ekonomiska resurser tillräckliga för uppdraget. HR ska vara ett stöd i arbetsrätt och rekrytering för cheferna och inte ännu en maktinstans i den stora chefspyramiden. Mer stöd behöver ges till verksamhetschefer och vårdenhetschefer som pressas mellan sparbeting och ökande patientflöden. Det viktigaste stödet är att ge dem resursmässiga förutsättningar att kunna ha tillräckligt med personal för att klara sitt ålagda vårduppdrag. Chefsutbildningar är ett kontinuerligt behov i landstingets verksamhet och dessa ska drivas i egen regi och inte köpas dyrt från konsultfirmor. Landstinget ska ha närvarande chefer som ledare på vårdenheterna och därför behövs en översyn av vilka möten som är nödvändiga på central nivå. En chef måste ha direkt insyn och daglig dialog med medarbetarna och det är bra om exempelvis vårdenhetschefer kan arbeta en viss procent på vårdgolvet eftersom det ger bättre förståelse och större insikt i patienters och medarbetares vardag.

Landstinget har blivit allt mer beroende av inhyrd personal för att klara vården. I första hand hyrläkare, men senaste åren ses ett kraftigt ökande behov av hyrsjuksköterskor. Att använda hyrpersonal kan vara nödvändigt på kort sikt för att inte äventyra patientsäkerhet och hälsan hos fast anställd personal. Det är dock en mycket dyr lösning med dålig kontinuitet. Vård för Pengarna har ställt sig bakom SKLs beslut att minimera hyrpersonal, men för att lyckas behöver vi skapa en bättre arbetsmiljö för våra medarbetare så att de stannar kvar. Målet ska vara att vårdpersonal vill arbeta i Landstinget Sörmland med fast anställning och allt annat ska ses som ett misslyckande och leda till åtgärdsplaner.

En rejäl satsning på vårdplatser och nyrekrytering av vårdpersonal är nödvändig.

Personalsatsning för fler händer i vården

Landstinget Sörmland måste satsa stort och nu, ju längre man väntar desto svårare och dyrare kommer det bli att rekrytera vårdpersonal. Första steget är att få befintlig vårdpersonal att stanna kvar. Andra steget är ökade bemanningsmål, det vill säga mer personal per patient. Då får man en positiv spiral med förbättrat läge för nyrekrytering och vi får möjlighet att vid tillfälliga belastningstoppar ha ett bättre akutflöde och klara ett ökat antal överbeläggningar. Tredje steget är nyrekrytering – både för att kunna öppna fler vårdplatser, genomföra fler operationer och införa fler kontaktsjuksköterskor och patientansvariga läkare. Under 2015 gjordes en första personalsatsning på förbättrade löner och arbetstider inom hälso- och sjukvården, ökad rekrytering av psykologer och apotekare, kompetensutveckling för medicinska sekreterare samt stöd till undersköterskor som vill utbilda sig till sjuksköterskor. 2016 lanserades ytterligare en satsning med ökade löner till skiftarbetande sjuksköterskor samt karriärtjänster för erfarna sjuksköterskor. Detta har dock inte räckt. Vård för Pengarna vill de kommande tre åren satsa 335 miljoner kronor på att säkra tillgången på kompetent vårdpersonal och för att kunna öppna fler vårdplatser!

Det behövs en översyn av utrymmet och kriterierna för löneutveckling där vårdtyngd, erfarenhet och kompetens ska avspegla sig i lönen, patientnära arbete ska prioriteras. Lönetillägg för skiftarbetande personal ska fullföljas. Vård för Pengarna vill göra en större satsning på specialistsjuksköterskelöner. Det måste löna sig att stanna kvar i vårdproduktionen och därför vill vi utöka karriärmöjligheterna på vårdgolvet, både avseende lön och arbetsuppgifter. Seniora karriärsteg ska skapas där en del av arbetstiden sker i klinisk vardag och en del avsätts till specialiserade ansvarsområden, handledning och utveckling. Då skapas alternativ till att söka sig bort från vårdgolvet för att orka med tempot. Akademisk specialisttjänstgöring och strukturerad yrkesintroduktion för sjuksköterskor ska göras i större skala. Bemanningen måste ökas baserat på det bortfall av personal som dessa åtgärder medför så inte de övriga får slita hårdare.

Vi vill öka rekryteringen av undersköterskor och bemanna upp vårdtunga avdelningar med extra undersköterskor. Ta vara på erfarna och kompetenta undersköterskor som kan få utökat ansvar och delegering med därtill kopplat lönepåslag. Landstinget Sörmland måste även bli attraktivare för paramedicinare och fler behöver anställas. Ett direkt samarbete med dessa yrkeskategorier exempelvis på vårdavdelningar är ett måste för att ge en trygg vård med snabbare återhämtning.

Det krävs ett målmedvetet rekryteringsarbete och ökad flexibilitet vid nyanställningar både vad gäller löner, arbetstider och arbetsvillkor. Personaladministratörernas roll som stödfunktion till vårdverksamhetscheferna måste utvecklas.

Vård för Pengarna vill fortsätta och utöka satsningen på fler ST-läkare inom primärvården. Vi tycker att det är bra att antalet AT-läkarplatser ökas i Sörmland eftersom detta är en av de viktigaste rekryteringsvägarna för att säkra landstingets framtida läkarförsörjning. Landstinget ska se över en fortsättning av KULT-projektet för att utvärdera om detta är bästa sättet att rekrytera svenska läkare med utländsk läkarutbildning.

Vi vill vara öppna för den resurs som finns hos invandrare med vårdutbildning. De utgör en viktig tillgång i vårt framtida välfärdssamhälle. Landstinget behöver dock bidra till en smidigare integration i samhället och bör satsa på att invandrare snabbare ska lära sig svenska och att vårdutbildade snabbare får komplettera sin utbildning till våra vårdssystem. Dagens vård är liksom vårdpersonalen mångkulturell.

Hälso- och sjukvårdens främsta resurs är dess personal. Vård för Pengarna vill därför införa kontinuerlig fortbildning och kompetensutveckling av all vårdpersonal inklusive paramedicinare, strukturerat i form av en strategisk utbildningsplan som löper över flera år. Detta är bra både för patienterna och landstingets rekrytering. Rollen som utbildare behöver förbättras, både avseende praktikplatser för studenter och läkarnas AT- och ST-utbildningar. Landstinget ska fortsätta att stötta medarbetare som vill bedriva forskningsarbete.

Tandvård

Sörmland har en bra folktandvård som är uppskattad av länsinvånarna. Lösningen med bolagiserad Folktandvård fungerar väsentligen bra. Vård för Pengarna ser i nuläget inga möjligheter till ytterligare satsningar här. Det är viktigt att arbeta aktivt med förebyggande åtgärder för god tandhälsa för både barn och vuxna. På sikt bör man se över avgiftssystemet för att säkerställa att alla har råd med bra tandvård. Tänderna är en viktig del av kroppen!

Kultur, utbildning och fritid

Landstinget Sörmland har ansvar för läns-kulturen och ansvarar för att kanalisera statliga kulturmedel till Sörmland. Till största delen finansieras verksamheterna från staten och kommunerna. Kultur- och fritidsaktiviteter är viktiga bidrag till sörmlänningarnas livskvalitet och friskvård. Landstinget bör därför bidra till att nya grupper i samhället får möjlighet att ta del av kulturutbudet. Verksamheten ska bedrivas ekonomiskt effektivt och vi ser inte något utrymme för ökade satsningar.

Landstinget bedriver flera kulturverksamheter av hög kvalitet som till exempel Scenkonst Sörmlands teater för alla barn mellan 5 och 15 år två gånger per år (den så kallade Sörmlandsmodellen). Detta är något unikt i Sverige. Scenkonst ska fortsätta att utveckla tillgängligheten av kultur för barn och unga samt även för de äldre. Sörmlands museum behöver nya lokaler för att kunna förvalta sina samlingar och bedriva utställningsverksamhet. Det påbörjade bygget av nytt länsmuseum i Nyköping blir mycket dyrt. Investeringskostnaden är uppe i 320 miljoner kronor, men lär inte stanna där.

Landstinget bör stödja de uppskattade vandrings- och cykellederna som finns i länet vilket även befrämjar folkhälsa och besöksnäring. Fortsatt stöd till idrott skall ges. Ett aktivt och rikt friluftsliv möjliggörs även genom det populära Nynäs slott och naturreservat.

Ökna naturbruk utbildar arbetskraft inom den gröna sektorn för kommande generationer. Satsning bör ske för att få en högre andel elever i gymnasieskolan som når högskolebehörighet. Utökad ekologisk köttproduktion i utbildningssyfte bör kunna ske, så länge inte lokala köttproducenter drabbas av illojal konkurrens. Folkhögskolorna Åsa och Eskilstuna bedriver en folkbildningsverksamhet som fått ökad betydelse i och med att allt fler inte slutför grund/gymnasieutbildning och att antalet inflyttade med begränsade språkkunskaper ökat.

Regional utveckling

Sörmland är ett litet landsting med stora kontaktytor mot angränsande län, särskilt Stockholm. Samarbete är viktigt för näringsliv, arbetsmarknad och utveckling. Sörmlänningarna har däremot mycket lite att vinna på att sjukvården koncentreras till storregioner. Besluten kommer då allt längre från medborgarna som får svårare att påverka och den administrativa överbyggnaden ökar. Tvärtom bör landstingsnivån inom sjukvården minimeras och resurserna istället läggas ute i vårdproduktionen.

Om Region Sörmland bildas under 2018 kommer landstinget att ta över det regionala utvecklingsuppdraget från staten och Regionförbundet. Arbetet med att utveckla infrastruktur, arbetsmarknad och näringslivsvillkor måste då effektiviseras och ske i närmare samarbete med näringslivet. Det är även viktigt att Landstinget Sörmland vid organiseringen av det regionala utvecklingsarbetet bereder kommunerna möjlighet till insyn och inflytande. Exempel på frågor som idag drivs av Regionförbundet är förverkligandet av Post- och telestyrelsens bredbandsstrategi samt länstransportplanen som beskriver och prioriterar hur de statliga transportmedel som tillförs Sörmland under den kommande perioden ska användas. Transportsystemet är avgörande för en god tillgänglighet inom länet och till andra län och måste samplaneras med exempelvis kommunernas byggande av bostäder.

Kollektivtrafik

Sörmland är beroende av bra kommunikationer inom länet och till angränsande län. Landstinget har genom Kollektivtrafikmyndigheten drivit och utvecklat möjligheterna till sjukresor, vardagsresor och arbetspendling. Om Region Sörmland bildas under 2018 kan kollektivtrafikmyndighetens uppdrag komma att tas över av Regionen. Vård för Pengarna ser detta som en naturlig utveckling där det dock är viktigt att den välfungerande Kollektivtrafikmyndighetens arbete får fortlöpa. Snart kommer även de tåg som landstingets styrande beställt att levereras, vilket kräver noggrann övervakning avseende driftens kostnadsutveckling och finansiella risker.

Miljö

Miljöhänsyn är viktig och Vård för Pengarna vill fortsätta att driva landstingets verksamheter med målet att belastningen på miljö och klimat ska vara så små som möjligt. Vi vill underlätta för personalen att ta sig med cykel eller kollektivtrafik till arbetet. Landstingets fordonspark ska använda de drivmedel som ger minst miljöpåverkan. Transporter ska minimeras. Landstinget ska fortsätta att utveckla mötesformer via IT. Arbetet med att minska antibiotikaförskrivningen ska fortsätta. Landstinget ska följa teknikutvecklingen att bättre rena avloppsvatten från läkemedelsrester för att i framtiden kunna införa detta. Vi vill driva på för att även miljöpåverkan vid läkemedelsproduktion ska minimeras och att hänsyn ska tas till detta på nationell nivå. Landstinget ska bygga och driva sina lokaler med miljöhänsyn, men fortfarande måste funktionaliteten för patienter och personal vara överordnat.

Central administration

Landstingets politiska och administrativa ledning har, oavsett politiskt styre, under lång tid vuxit mycket snabbare än landstingets kärnuppdrag. En administration behövs och många av landstingets administratörer är mycket kompetenta. Men besluten tas långt från patienter och personal. Ju större överbyggnaden blir, desto ineffektivare, dyrare, mer svårstyrd och oöverblickbar blir den. Nuvarande organisation har så många enheter och grupper att den ena handen inte vet vad den andra gör och beslutsvägarna är många gånger otydliga. Landstinget använder sig också i hög grad av inhyrda organisationskonsulter; när man vill förändra något så tillsätts en konsultutredning till stor kostnad och om den inte ger rätt svar så beställer man efter ett par år en ny. Konsulter används även till mycket annat som borde kunna klaras med egen kompetens, exempelvis strukturanalys, personalenkäter och chefsutbildningar. Man försöker driva verksamhetsutvecklingen uppifrån istället för att lyssna på medarbetarna och se till så att resurser finns på vårdgolvet för utvecklingsarbete.

Vård för Pengarna vill ändra på detta. Vi vill decentralisera och flytta ut beslutsmandatet i organisationen. Administrationen ska vara en servicefunktion och kärnverksamheterna ska åter hamna i fokus för all landstingsverksamhet. Den administrativa organisationen måste minskas och göras plattare, vilket kommer göra beslutsvägarna kortare och beslutsmandaten tydligare. Initialt ska den centrala administrationen reduceras med 25% och som ett led i att lyckas med detta ska anställningsstopp införas. Användningen av konsulter ska minimeras. Hälso- och sjukvårdens enheter ska erhålla realistiska budgetramar som har en chans att hållas, vilket ger bättre budgetdisciplin och effektivare styrning.

En övertro på mätningar har påverkat hur vårdens resultat beskrivs, trots att de oftast avspeglar produktivitet och inte kvalitet. Mängden styrsignaler som träffar vården, interna och externa, är så omfattande att deras samlade verkan blir oöverskådlig och det paradoxalt nog riskerar att få som effekt att styrningen i realiteten minskar och att vården blir mindre effektiv och dess kvalitet lägre. Organisationens behov istället för patienternas och medborgarnas hamnar i fokus och en stor andel av dagens administration arbetar med dessa

mätningar. Det individuella ansvarets potential utnyttjas inte, på grund av en övertro på generella systemlösningar som strider mot insikten att all hälso- och sjukvård i grunden är småskalig och utgår från möten mellan människor. Styrsignalerna i hälso- och sjukvården måste därför reduceras och harmoniseras, detaljstyrningen måste minska och det personliga ansvaret i hälso- och sjukvården stärkas. Mätningar som genomförs ska resultera i konkreta handlingsplaner. Förändringar i hälso- och sjukvården ska genomgå konsekvensanalys innan de genomförs och efteråt utvärderas systematiskt. Behovsanalyser ska användas mer i den strategiska planeringen av landstingets verksamhet.

Vita Huset AB är moderbolag till landstingets tre helägda bolag, Folktandvården AB, Landstingsservice AB och det nystartade D-data AB. Sörmlands Landstingsservice AB har sedan 2008 ansvaret att leverera lokaler och serva kärnverksamheten i enlighet med beställarens, FM-enhetens, krav. Samarbetet behöver optimeras och utvecklas mellan de båda parterna, alternativt kan hela bolagiseringen behöva omvärderas. Frågor och stora förändringar som direkt påverkar personalen i kärnverksamheterna behöver förankras bättre hos medarbetarna. En kostsam bolagisering av landstingets datorverksamhet, D-data AB, har under 2016 utförts och vi vill att effekter och nytta av denna utvärderas. Landstinget upphandlar just nu ett nytt journalsystem och det är viktigt att detta leder till ett system som förenklar och effektiviserar vården och dess administration.

Många höga tjänstemän har kommit och gått i landstinget de senaste 15 åren, ofta med mycket fördelaktiga avgångsvederlag. I framtiden ska det inte finnas några fallskärmsavtal inom Landstinget Sörmland.

Politisk ledning

Det är bra att landstingets högsta ledning är politisk och att man därmed kan utkräva ansvar på politisk nivå, däremot ska politikerna inte sköta driften. Verksamhetsutveckling ska i första hand ske från golvet. Vi vill öka demokratin genom att införa medborgarförslag. Patientnämnden är en landstings- och kommungemensam nämnd som ska fortsätta att utveckla arbetet att på basen av patienters klagomål och idéer bidra till kvalitetsutveckling av vården. Allmänhetens och patienternas synpunkter ska välkomnas, det är för dem landstinget finns och vi vill stärka deras röst.

Vi vill att sjukvårdsetiken ska lyftas fram inom det politiska beslutsfattandet, särskilt viktigt är detta vid diskussioner om vårdprioriteringar. I hälso- och sjukvårdslagen slås de etiska grundpelarna fast: "Målet med hälso- och sjukvården är en god hälsa och en vård på lika villkor för hela befolkningen. Vården ska ges med respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans värdighet. Den som har det största behovet av hälso- och sjukvård ska ges företräde till vården". Vi vill se över möjligheten att utveckla landstingets centrala etiska råd för att där kunna dryfta de etiska konsekvenserna av större politiska beslut.

Vård för Pengarna vill ha en minimal politisk överbyggnad med så få nämnder och utskott som möjligt för att spara ekonomiska resurser och minska administrationen. Idag läggs mycket av kvalificerad handläggartid på nämndbyråkrati. Den gemensamma nämnden för samverkan kring socialtjänst och vård har en viktig uppgift i att öka samarbetet mellan landsting och kommuner avseende gränssnittet vård och omsorg men även inom beroendevård, äldreomsorg och vård av personer med funktionsnedsättning eller psykisk ohälsa. Här finns mycket stora samordningsvinster att göra.

Vård för Pengarna vill ha kvar partistödet för att möjliggöra politisk verksamhet även för resurssvaga grupper i samhället. Vi tycker dock dagens nivå är orimligt hög då många andra verksamheter inom Landstinget måste spara. Därför vill vi halvera partistödet. Vi vill även halvera antalet landstingsråd som efter förra valet utökades till sex stycken. Vi vill helt avskaffa de politiska sekreterarna som är nyinstiftade och utökade de senaste 10 åren och vilka många andra landsting klarar sig bra utan. Vi vill minska och begränsa den politiska fallskärm som fortfarande finns kvar och som idag kan utlösas på politikerns eget initiativ.

Ekonomi

Landstinget Sörmland behöver en långsiktig stabil ekonomi för att invånarna också i framtiden ska få tillgång till en bra vård. Vård för Pengarna instämmer i bedömningen att ett genomsnittligt årligt överskott på 2% av landstingets intäkter är ett bra riktmärke för långsiktig ekonomisk hållbarhet. Landstinget är dock i ett akut läge där personalbristen i vården leder till dyr hyrpersonal och höga kostnader för köpt vård, vilket dränerar ekonomin. Under ett par år anser vi därför att det är nödvändigt att satsa hårdare för att vända dagens negativa spiral och först därefter återgå till +2%-målet.

Landstinget behöver göra stora lokalinvesteringar, särskilt i länets akutmottagningar och operationsverksamhet. Vård för Pengarna vill att det görs stegvis och att man börjar med det som är mest nödvändigt för vården. Investeringarna måste göras baserat på våra nuvarande och framtida vårdbehov.

Landstingets intäkter är i huvudsak skatteintäkter, kommunalt utjämningsbidrag, statsbidrag och intäkter från verksamheten. Vi vill ha en oförändrad landstingskattesats på 10,77%. Vi vill noga utvärdera konsekvenserna av den avgiftsfria primärvård som infördes under 2017. Redan nu har det dock visat sig att svårt sjuka patienter i behov av sjukhusens kompetens drabbats av kraftigt ökade avgifter vilket Vård för Pengarna menar är oetiskt. Vi vill därför sänka sjukhusmottagningarnas avgift för planerade icke-läkarbesök till 200kr från de 400kr/besök som infördes 2017. I övrigt kvarstår patientavgifter och högkostnadsskydd oförändrade.

Landstingets resultatbudget

Miljoner kronor	Budget 2018	Plan 2019	Plan 2020
Verksamhetens intäkter	1410,0	1370,0	1380,0
Verksamhetens kostnader	-9888,4	-10001,0	-10128,4
Avskrivningar	-270,0	-320,0	-370,0
Verksamhetens nettokostnad	-8748,4	-8951,0	-9118,4
Skatteintäkter	6407,9	6638,2	6890,4
Inkomst- och kostnadsutjämning	1529,6	1626,7	1717,2
Generella statsbidrag	840,7	821,4	805,5
Skatter och statsbidrag	8778,2	9086,3	9413,1
Värdeökning pensionsskuld	-79,4	-102,9	-131,3
Finansiella intäkter	73,5	73,5	73,5
Finansiella kostnader	-23,9	-36,9	-46,9
Årets resultat (inkl Karsudden)	0,0	69,0	190,0
<i>2% av intäkterna</i>	<i>175,6</i>	<i>181,7</i>	<i>188,3</i>

Vård för Pengarnas åtgärdsprogram

(miljoner kronor)

	<u>2018</u>	<u>2019</u>	<u>2020</u>	
Besparingar				
Minskad politisk kostnad	-10	-5	-5	<i>Nedskärning med 50%</i>
Minskad central administration	-30	-40	-40	<i>Nedskärning med 25%</i>
Sänkt ram för oförutsedda kostnader	-20			
Effektiviserad regional verksamhet	-5	-5		
Effektiviseringar				
Minskad behov av hyrpersonal	-25	-40	-45	<i>Ned till 2010-års nivå</i>
Minskad utomlänsvård	-20	-85	-100	<i>Ned till 2013-års nivå</i>
Ökad kvalitet och minskat dubbelarbete	-10	-20	-20	
Sjukvårdssatsning (300 miljoner)				
Tillskott hälso- och sjukvård	200			<i>Korr av tidigare underbudgetering</i>
Primärvårdssatsning inkl akutsjukvård	10	15	15	
Avgiftssänkning sjukhusbesök	15			
Sjukhusvård för barn i Nyköping	5	5		
Palliativ vård		5	5	
Paramedicinsk satsning	3	3	4	
Nytt vårdinformationssystem		15		
<i>Statlig vårdsatsning</i>	<i>150</i>			
<i>(Om regeringens budgetproposition antas: Satsningar på förlossningsvård, barnsjukvård, primärvård, och vårdarbetsmiljö)</i>				
Vårdplatssatsning (200 miljoner)				
Ökat antal vårdplatser	30	70	100	
Personalsatsning (135 miljoner)				
Ökad personaltäthet på vårdavdelningar	15	15	10	
Karriärsteg för personal på vårdgolvet		10	10	
Fortbildning och kompetensutveckling	5	5		
Lönesatsning specialistsjuksköterskor		20	20	
Strukturerad yrkesintroduktion	5			
Akademisk specialisttjänstgöring	5	5		
Ökat antal ST-läkare inom primärvården	10			

